СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 65. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 3-го квітня 1945. No. 65. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, April 3, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

СТРАЙК В КОПАЛЬНЯХ МЯГКОГО ВУГІЛЛЯ ВІДЛОЖЕНИЙ

Предсідник майнерської юнії Джан Дж. Луїс згодився візвати майнерів в копальнях мягкого вугілля, щоб вони не кидали праці упродовж найближчих 30 днів, бо в тому часі будуть вестися дальше переговори з підприємцями для віднови контракту. Обі сторони згодилися, що на випадок угоди, підвишка платень для майнерів буде обовязувати від 1. квітня 1945. р.

Підприємці і майнери розпочали наново переговори в понеділок 2. квітня, а вислід нарад мають подати обі сторони до відома Ради Воєнної Продукції, до суботи.

ВАНДЕРБЕРҐ ДОМАҐАЄТЬСЯ ЗМІН У ЧАРТЕРІ СВІТОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Сенатор Артур Г. Вандерберґ, як делеґат Злучених Держав на конференцію у Сан Франсиско вийшов з домаганням змін у начерку чартеру для світової орґанізації миру. Начерк зроблено ще в Домбартон Овкс. Зміна поляґалаб у тому, що рада світової забезпеки не булаб звязана триматися такого стану, який закріпиться на конференції у Сан Франсиско, але малаб право переводити зміни відповідно до потреб часу, щоб недопустити до зірвання миру.

Вандерберґ пропонує сім змін у начерку з Домбартон Овкс. Він переслав їх до департаменту стейту у Вашинґтоні для передумання. Пропозиція звучить на вступі: „Постійний мир є неможливий, коли нова ліґа має бути покришкою для втримання постійного стану, подиктованого воєнними подіями безогляду на справедливість.

„Недостача згадки про „справедливість" як мірила поступування ліґи (за виїмком у розділі про Світовий Суд) зменшує моральну повагу підприємства, яке, мусить більше поляґати на справедливости ніж на силі".

КАТОЛИК ВИТАЄ ПОВОРОТ РОСІЇ ДО ХРИСТІЯНСТВА.

У проповіди в нюйорській катедрі св. Петрика на Великдень сказав професор Католицького Університету з Вашинґтону, о. Фултон Шін, що нарід Росії виказав укритий духовий настрій на подобу Христа і що це є признакою воскресення. Проповідник порівнував російський нарід із „юродивим Христа ради", котрий бере гріхи других на себе і терпить для Христової віри.

НАЧЕРКНУЛИ ПРАВА ЛЮДСТВА ДЛЯ МІЖНАРОДНЬОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

У Філядельфії Американський Інститут Права зорґанізував міжнародній комітет для начерку прав цілого людства. Начерк складається із 18-ти точок. Між ними є такі, як свобода релігії, свобода опінії, слова та зібрання; свобода орґанізувати товариства; забезпека перед неналежним вмішуванням у приватні справи та перед свавільним арештуванням; право мати свій маєток, право до праці під певними умовами, до освіти, до відповідного мешкання, суспільної забезпеки; право до участи в творенню правительства та до правної охорони.

Комітет працював над цим проєктом 18 місяців. У праці брали участя правники, дипльомати, професори, адвокати, урядовці. Головою комітету є Вилйем Дрепер Луїс, колишній декан Університету Пенсилвенія, який дістав нагороду Бока за „монументальну працю в означенню звичаєтого права".

АРЕШТУЮТЬ ЗА НЕЗАКОННИЙ ВИРІБ ГОРІВКИ.

В місцевости Енліштавн, у стейті Ню Джерзі, аґенти департаменту скарбу відкрили тайну фабрику алькоголю на недалекій фармі. У ній продуковано по 900 ґальонів кожного дня. Власника фабрики арештовано.

ЗЯСУВАЛИ „НЕ-АМЕРИКАНІЗМ".

Брукінґс Інститушен передала з Вашинґтону для конґресового комітету для розсліду неамериканських затій начерк провин, які можна вважати „неамериканською діяльністю". Отже „не по американськи" буде, коли якась людина або група людей „насильством, підступом, ошуством, підкупством, застрашуванням буде недопускати когось до уживання прав або привилеїв, яких їй не можна конституційно відмовити чи то федеральним чи стейтовим урядом". Не по американськи буде змовлятися або пробувати вітверто насильно змінити законний уряд, а на його місце настановити уряд, який може поступати довільно; таксамо не по американськи є помагати чужинному урядови в акції проти інтересів Злучених Держав, а вчасі війни недопускати до воєнного поготівля.

Заповідають переговори Великої Пятки перед конференцією в Сан Франсиско

За вістями, що внаслідок непорозуміння між Америкою й Советами в справі створення уряду в Польщі, не є виключена можливість, що Совети не візьмуть участи в конференції у Сан Франсиско. Щоб ці непорозуміння вигладити і довести до зїзду у Сан Франсиско, вирінув у департаменті стейту в Вашинґтоні проєкт скликання переговорів пятьох великих держав у Вашинґтоні, заки ще буде склакана конференція в Сан Франсиско. Покищо департамент стейту порозумівається з Лондоном, Москвою, Парижем та Чункінґом в справі таких переговорів. У Вашинґтоні говорять, що скликання таких передвступних нарад залежить у великій мірі від президента Рузвелта.

На пропонованій розмові Великої Пятки малиб бути вигладжені такі справи: 1. Признання плюральности голосів Росії й Америці; 2. рішення в справі домагання признати право голосу теперішньому варшавському урядови на міжнародній конференції; 3. вирішення, чи можна допустити Арґентину до членства в Пан-Американській Юнії зогляду на спротив Советів; 4. вирішення процедури при голосуванню в начерку міжнародньої орґанізації з Домбартон Овкс.

АМЕРИКА Й БРИТАНІЯ НЕ ГОДЯТЬСЯ НА ПРОПОЗИЦІЮ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ

Злучені Держави відмовилися сповнити домагання польського уряду, що перебуває тепер у Варшаві, щоб йому признати заступництво Польщі у конференції в Сан Франсиско. В цій справі Америка поступила згідно із урядом Великої Британії, який перед тим уже відкинув жадання цього уряду.

Тому, що у світі панує загальне переконання, що теперішній варшавський уряд є під диктатом Советів, дипльоматичні кола у Вашинґтоні є цеї думки, що це є відмова советському домаганню.

Між американськими сенаторами слідне вдовілля, що Злучені Держави раз вітверто виступили із сильнішим спротивом проти політики Советів. Сенатор Джордж заявив, що прийшов час, коли Америка мусить ґоворити вітверто і ясно, про що йде справа, тобто, що Америка не має в цій війні жадних інших користей, крій забезпеки миру на будуче. Сенатор МекКаран з Невади заявив, що Росія мабуть шукає оправдання, щоб не брати участи в конференції у Сан Франсиско.

АЛІЯНТИ ДІСТАЛИ ПОВОЄННІ ПЛЯНИ НАЦИСТІВ

Американський Департамент Стейту розкрив, що аліянтські уряди дістали в свої руки подробичні пляни акції, при помочі котрих нацисти сподіваються по розгромі в теперішній війні повести далі свою кампанію за панування над світом. Плян так розгалужений і оброблений до найменших подробиць, що виклад цілого пляну обняв би томи. Деякі частини цього пляну вже пущено в рух. Департамент Стейту запевняє, що Аліянти легко дадуть собі раду з націстичною акцією.

ПІДНОСИТЬСЯ КРИТИКА ЯЛТСЬКОЇ УГОДИ

Французька преса віднеслася ворожо до ялтської постанови, що в новій орґанізації забезпечення Советський Союз мав би, мати три голоси і Америка теж три. Якщоб до того дійшло, кажуть ґазети, видно в порозумінню з урядом, то Франція жадала би для себе додаткових голосів.

МОСКВА ВИСМІВАЄ НОВІ ВИПОВІДЖЕННЯ ВІЙНИ

„Правда", орґан комуністичної партії, висміває намірені або вже виконані виповідження війни Японії й Німеччині з боку Арґентини, Еспанії й Портуґалії як спізнені спроби добути для себе амнестію за піддержування фашизму.

РОСІЯ ДОБИВАЄТЬСЯ МІСЦЯ ДЛЯ ПОЛЬЩІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ

Советський уряд зажадав, аби піддержуваний ним тимчасовий польський уряд у Варшаві був допущений на конференцію Обєднаних Держав у Сан Франсиско як представник Польщі.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ОБІЙМАЄ ВЛАДУ НАД ПОРТАМИ НА БАЛТИКУ

Польський уряд у Варшаві дав до зрозуміння, що нова Польща буде обнимати порти Ґдиню й Данциґ, ба навіть „старе польське місто" Штетін (Щуцін). Він уже й створив ґданську провінцію, що обіймає прибалтійські краї, а в них Данціґ, Ґдиню й міста Польського Коритаря.

ТІТО ПРИЗНАЄ ЛЮБЛИНСЬКИЙ РЕЖІМ

Маршал Тіто в імени тимчасового югославського уряду визнав тимчасовий уряд Польщі.

Румунський міністер заграничних справ Татареску заявив, що він задумує навязати дипльоматичні взаємини з Варшавою, що означає теж визнання режіму в Варшаві.

Виїзджаючи з Москви до Чехословаччини, Бенеш, президент Чехословаччини, заявив, „Я дякую вам за вашу поміч та висказую запевнення, що в майбутньому ми будемо жити разом з вами, нашими братами, для кращого будучного для нас і наших народів".

ВИХОДЯТЬ З ВІЙНИ.—Відділ з 250 вояків, що здалися британцям над рікою Везелом у Німеччині. Йдучи до табору для воєнних бранців. Німці можуть оглянути, що війна принесла їх рідному краеви, котрому мала принести панування над світом.

АМЕРИКАНЦІ НА ПОРОЗІ ВЛАСТИВОЇ ЯПОНІЇ

Американці поробили останніми днями поважні поступи в своїй війні проти Японії.

Наперед у пятницю американські війська висаджено на остров Неґрос, останній більший остров Филипинського Архипеляґу, що ще находився в ворожих руках.

У суботу американські воєнні кораблі підплили під остров Окінаву, що лежить у ґрупі островів Ріюкію, що розтягається луком від островів властивої Японії до острова Формози. Затопено при тому 18 японських кораблів, а інших 14 знищено з літаків. Американські суперфортеці били по Кіюшу та Гоншу, південних островах властивої Японії, що находяться найближче до острова, аби цим унеможливити ворогови висилку допомоги для Окінави.

Наконець у неділю, 1. квітня, в годині 8. мінут 30 рано американська Десята Армія під командою ґенерала Бокнера вступила на остров Окінаву та встановила на ньому поважний причал, не стрічаючися просто з ніяким ворожим спротивом.

Американці вже заняли на Окінаві два летнища.

ВЕЛИКЕ ЗНАЧІННЯ ЗАНЯТТЯ ОКІНАВИ.

Сказав опісля адмірал Нимиц про цей маневр: „Заняття Іво Джіми дало нам базу, на віддалі 660 миль від Токйа, що поважно скріпило наші повітряні атаки на Японію. Цаняття Окінави дають нам базу на віддалі 325 морських миль від Японії, що ще більше скріпить удари нашої фльоти й наших літаків по ворожих силах і комунікаційних засобах властивої Японії".

Американці григотовляються до завзятої боротьби з ворогом, котрий має на острові поважні сили й буде боротися до останньої кроплі крови.

ЖЕРТВИ ПРОПАҐАНДИ ВЛАСНОГО УРЯДУ.

Одночасно з наступом аа Окінаву, американські війська заняли ґрупу малих японських островів Керама, що лежить на захід від південного кінця Окінави. Ворог і тут не ставив властиво ніякого спротиву. Одначе без жертв для нього не обійшлося й там, бо сотки цивільних японців побачивши американців, поповнили себеґубство.

Американські кореспонденти, що висіли на острови Кераму, кажуть, що бачили там найлячніші сцени цеї війни. Вони не могли просто йти дорогами, не наступаючи на трупів себеґубців. Звичайно поповняли вони себеґубства бомбами. Часто доконували себеґубство цілими родинами. Були одначе випадки, що батьки повбивали своїх дітей, а потім не мали сили вбити себе. Вони казали, що стратили себе зо страху перед „західними варварами". Це японська націоналістична пропаґанда переконала їх, що що панування американців буде таке важке, що краще не жити.

ДВІ АРМІЇ ОКРУЖАЮТЬ РУРШИНУ.

З усіх просто частин західного фронту приходять вісти про поважні поступи аліянтських військ. Тільки на північній частині фронту німці пробують ставити поважний опір.

Девята й Перша Американська Армія окружають Рурщину, де німці ще мають понад 30,000 вояків.

Тимчасом, за німецькими донесеннями, Друга Британська Армія вже досягнула міста Мінстера.

НІМЦІ ВТІКАЮТЬ З ГОЛЯНДІЇ.

Тисячі німецьких вояків втікають з Голяндії, котру вони окупували майже пять літ. Війська з пограничних міст стараються перебратись до Німеччини, видно втікаючи перед пасткою, яку для них лагодить маршал Монтґомері.

Чи втікають теж німецькі війська зо західних міст Голяндії, Аліянтам не відомо. Припускають, що там німці будуть далі пробувати держатися, бо з тих міст вони викидають на Британію безпільотні літаки з бомбами. Одначе і в такому випадку, не маючи правильної достави матеріялів з Німеччини, вони довго цього не будуть могли робити.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ВІДНЯ Й БРАТИСЛАВИ.

Червона Армія підійшла вже на віддаль 13 миль від Братислави, столиці „незалежної Словаччини", встановленої Гітлером, та на віддаль 22-миль від Відня. Над Одрою занято місто Ґлоґав.

НАЦИСТИ КЛИЧУТЬ ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ ДО ОПОРУ.

Німецьке радіо сповістило, що націстичний уряд створив партизанські відділи, що будуть воювати проти окупантів Німеччини на взір російських, югославських і грецьких. Орґанізацію названо „вовкулаками". За примір засобів боротьби подається вбиття бурмістра міста Аахена за співпрацю з Аліянтами.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„ХАРТІЯ ВЗАЄМИН РОБІТНИКІВ І ПІДПРИЄМЦІВ"

Сталася оноді в Вашинґтоні небувала подія. На конференції з представниками преси засіли попри себе представники союзів робітничих юній та представники такої наскрізь капіталістичної орґанізації, якою є Краєва Торговельна Палата. І не тільки сиділи попри себе, але ще й подали разом ґазетярам заяву, що ці орґанізації погодилися разом на певні спільні засади про ведення бизнесу та про відносини між робітниками й підприємцями.

Деякі ґазети вже й назвали заяву цих засад гучними назвами. „Кодекс засад принципів" кажуть одні. „Хартія взаємин між робітниками й підприємцями" кажуть інші. „Кодекс практичної спілки робітників і зарядів" кажуть ще інші. Все це гарні фрази, та вони, як звичайно, сути справи не розкривають, а радше її закривають мракобісям фразерства.

Проголошені засади просто вказують, що не тільки робітничі орґанізації, але й заряди підприємств нарешті зрозуміли, що страйки це неекономічна перерва в продукції та що через те треба старатися їх не викликати, а їм запобігати. Робити це треба дорогою унормовання взаємин між робітниками й підприємцями, а основою такого нормування треба вважати передусім признання робітникам права орґанізуватися в робітникі юнії та переводити через них переговори з підприємцями за умовини праці. Коли робітнича юнія вже зробила з підприємством угоду, що й підприємство, і робітники є обовязані угоди придержувати й її не ломати. Повинні цеї угоди держатися, не вижидаючи на допомогу уряду, бо кликання урядової допомоги це зайвий труд і видаток. І при складанню нової угоди теж зайво кликати уряд; краще все полагодити без його вмішування.

Коли обі сторони будуть чесно придержуватися таких умовин, то кожній з них з того вийдуть вигоди. Страйки будуть зведені до мінімума. Робітництву буде стояти відкрита дорога до поправи долі. Серед робітництва не буде революційних настроїв, себто не буде невдоволення з капіталістичної системи й не буде бажання її валити. І робітники й підприємці будуть могли ждати загального добробуту. Таке говорили представники Торговельної Палати, Американської Федерації Праці й Конґресу Промислових Орґанізацій, і багатьом з тих думок та сентиментів можна приплеснути. Чи довго одначе вдасться робітничим юніям і підприємствам наладжувати свої взаємини без вмішування уряду, можна сумніватися. Зрештою, в цій справі певний інтерес можуть мати консументи, а їх представником може виступити уряд.

Це було гарно, що попри представників обох союзів робітничих юній засів представник Краєвої Торговельної Палати, одначе вона представляє більше купців, ніж фабрикантів, котрі прецінь мають більше до діла з робітниками, ніж купці. Фабриканська орґанізація, Краєвий Союз Фабрикантів, що обєднує фабрикантів, не був причетний до цеї угоди. Видно, в ньому є багато фабрикантів, противних засаді робітничої юнії. З того видно, що проголошені врочисто засади, хоча як помірковані, ще не є приняті загалом американських промислових підприємців. Ще певно уплине багато води попід мости, поки вони зрозуміють усі, що інтерес капіталу й капіталізму вимагає признання робітникам участи в капіталістичному устрою.

За одностайну міру

У Кейбриджу, в стейті Месечузетс, ставав на суд 9-літній хлопчина, обвинувачений за те, що кидаючи сірники на ліжко 6-літньої дитини, спричинив пожар, у котрім дитина згоріла. У справу цеї смертельної забави були вмішані ще три інші хлопці, по 11 і 12 літ.

У Ню Йорку того самого дня трьох 9-літніх хлопців влізло підчас недільної перерви в публичну школу та, знявши зо стіни пожарні сокири, знищили урядження двацяти кімнат школи так, що в понеділок там не могла відбутися наука, а шкода виносила 5,000 долярів. Розпитувані поліцією, пощо це робили, заявили, що вони хотіли побавитися.

Таких випадків з діточою злочинністю можна начислити тепер багато просто в кожний день тижня. Що це все є для громадянства поважна справа, нема найменшого сумніву. Не важко догадатися, що, коли ці діти стають такою важкою проблемою, маючи 9, 10 та 12 літ, то вони стануть ще поважнішою проблемою для громадянства, коли їм буде по 19 і 20 літ.

Тому й не дивуватися, що рівнобіжно з ґазетними донесеннями про такі випадки йдуть донесення з різних нарад, конференцій, дискусій про те, як зараджувати на дитячу злочинність, або загально про те, як дітей виховувати. І не минає дня, аби для цеї справи люди, що нею займаються, не додали нам щось повчаюче з власного досвіду.

Ось у той самий день, коли ґазети доносили про суд дитини-вбивника та про дітваків, що для забави знищили школу, доносять про збори Союзу для Запобіження Злочинам, що відбулися в Філядельфії. Виступив на них д-р Дж. П. Шалу, професор соціольоґії на Пенсилвенійськім університеті, з думкою, що популярні нині поведінки американців з конечности доводять до злочинности молоді. Говорив він, що коли родичі й взагалі старші громадяни, купують товари на беззаконній „чорній біржі", проклинають, як це тепер у моді, през. Рузвелта, женуть автом без потреби скорістю, недозволеною законом, то вони потім не можуть дивуватися, що їх діти, бачучи це все беззаконство, самі потім поповняють різні протизаконні поступки. Коли родичі хваляться, як то вони обходять закони, вони не можуть потім кривдувати собі, що їх діти собі пробують обходити якісь громадянські приписи, часто такі, які родичі хотіли би, аби діти їх придержувалися. Як родичі валять повагу влади президента й уряду, то вони мусять самі погодитися згори з тим, що навчені до зневаги влади діти не будуть шанувати влади родичів. Як родичі приписують собі право ламати закони, які неприємні родичам, вони мусять припустити, що їх дітям захочеться поламати закони чи приписи, які неприємні дітям.

Містерія з докладом Драгоманова в Шікаґо

У числі 31. „Свободи" з 13. липня поміщена була стаття „До історії з докладом Драгоманова в Шікаґо", а в тижневику „Юкрейнієн Віклі", що вийшов як додаток до 35. числа „Свободи" з 17. лютого б. р. був передрукований цілий доклад Михайла Драгоманова під ориґінальною назвою "TAMING OF THE SHREW, IN THE FOLK-LORE OF UKRAINE." По українськи ми переклали наголовок цього докладу як „Приборкання цокотухи в українській народній творчости". У статті в „Свободі" було згадано, що з нагоди Світової Колюмбійської Вистави в Шікаґо в 1893. році скликано до Шікаґа Світовий Науковий Конґрес і що вчасі цього Наукового Конґресу відбувся теж Третій Міжнародній Конґрес Фолькльористів. До комітету Конґресу Фолькльористів, складеного з двісті людей, покликано теж двох українців, а це проф. М. Антоновича з Києва і проф. М. Драгоманова з Софії. У програму вставлено лекції, які мали виголошувати або самі автори, або якісь інші референти. Так на суботу 15. липня 1893. р. заповіджено й лекцію Драгоманова під згаданим уже наголовком, а в дискусії мав забрати слово Френклин Г. Гед, голова конґресу. Тільки знаємо із урядової програми виставового комітету, поміщеного в журналі "FOLKLORIST, VOL. I, No. 0, OCT. 1893." У деяких українських часописах при згадці про цей доклад висловлено сумнів, чи він загалом відбувся, отже справа вимагає пояснення.

Тому, що в нюйорській прилюдній бібліотеці незвичайно утруднений доступ до перегляду щоденників у воєнному часі, годі провірити, чи звіт з заповідженого докладу Драгоманова був читаний самим Драгомановим, чи може лише дискутантом, тобто Френклином Г. Гедом. Із перебігу конґресу, поміщеного в книжці "INTERNATIONAL FOLK-LORE CONGRESS, CHICAGO, 1893", виходить, що доклад був читаний. Не вияснене лише питання, чи його читав самий Драгоманів, чи Френклин Гед, але самий доклад з англійським наголовком і з підписом Михайла Драгоманова як автора є видрукований в згаданій книжці.

Зате заковика полягає в чім іншім. У пять літ після вистави в Шікаґо появився обемистий звіт виставового комітету про перебіг самої вистави і Наукового Конґресу, а в тім і про перебіг Третього Конґресу Фолькльористів. У четвертому томі звіту "A HISTORY OF THE WORLD'S COLUMBIAN EXPOSITION," згадано, що на фолькльорний конґрес прибули світочі з цілого світу, а про відчит Драгоманова є лише згадка, такими словами: „Літературний фолькльорит зазнав знаменитого трактування... у п. Гера „Приборканій Цокотусі". І дальше щезло імя Драгоманова, а також щез і самий доклад.

От саме в тому полягає і ціла містерія. Коли взяти під увагу, що в тих часах в цілому світі царський уряд вів завзяту інтриґу, щоб не допустити ніде українського імени, можна догадуватися, що тут ділали теж російські урядові впливи, щоб до памяткової книжки не допустити такого документу, як „Приборкання Цокотухи в Україні".

Що російський уряд мав причину здавлювати вістки про існування українського народу можна заключати з того, що на Другім Міжнароднім Конґресі Фолькльористів, що відбувся в Парижу, в Франції, в 1889. р., була теж українська секція і її представляв проф. Михайло Драгоманів. Він навіть був містопредсідником того конґресу і особисто читав свою лекцію на засіданню конґресу 31. липня 1889. р. Правда, Драгоманів мав тоді іншу тему, але він перескочив теж і на українську народню творчість і його лекція, як і інші, була поміщена опісля в книжці "CONGRES INTERNATIONAL DE TRADITIONS POPULAIRS."

Тодішній предсідник польської науки, проф. Жміґродскі, виголосив теж замітний доклад про народню орнаментику і у свойому докладі велику частину присвятив українській орнаментиці. Цей самий доклад, одначе у скороченій формі з огляду на обмеження, виголосив професор Жміґродскі теж на Третьому Конґресі Фолькльористів у Шікаґо і там теж була важна згадка про українську орнаментику і додані картини.

Коли взяти все під увагу, легко зрозуміти, чому „пропала" згадка про український відчит у Шікаґо після 5 літ по його виголошенню.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Всесвітна торгівля Америки

Найхитріші американські купці обраховують, що після війни можна буде вивезти із Злучених Держав краму вартости 10 біліонів долярів. Великі американські підприємства це так як самостійні держави. Вони мають різні департаменти, навіть і департамент заграничних справ. Отже ці закордонні департаменти кажуть, що 10 біліонів це не така велика сума гроша, хоч вона втроє така велика, як була ціна американського експорту перед війною в 1939. р. Вони кажуть, що експорт з Америки вартости 10 біліонів річно буде йти через 3 роки, а потім зачне маліти, отак до подвійної передвоєнної суми, яка виносила 3 біліони.

А промисловці вже мають готові пляни, як вивозити американський крам. Так напр. одно підприємство із Середнього Заходу вже веде переговори з представниками Індії за продаж радіо-апаратів та електричних уладжень; інше вже наладнало вивіз до Туреччини, а одно летунське підприємство наймило цілий поверх в однім нюйорськім будинку на бюра для переведення вивозу частин знаряддя для будови літаків у чужинних краях. Підприємство приготовляється так основно, що переводить школу із своїми продавцями, які мають їхати в чужі краї для збирання замовлень. Продавці мусять знати чужинні мови, або мають їх підучитися. Такі самі курси переводять різні радіові компанії. До того треба ще згадати про підприємства виробів сталевих, кухонних приладів, тяжких машин, фармерського виряду, залізничих возів та рейків. Навіть такі фірми, які колись цілком не зважали на заграничний оборот, тепер гострять апетити на заграничний збут.

Взагалі, з тим [illegible] питання: Хто то буде платити за ці вироби, які так запопадливо хочуть американці продавати заграницею?

Фабриканти мають на це такий плян: 1. Жадати взаміну виробів заграничних країв для достави до Злучених Держав! 2. випустити на американський ринок великі припаси гроша, які тепер деякі держави переховують в Америці; 3. при помочи урядів нашої й відповідної заграничної держави лише вирівнувати надвишку з товарообміну між обома державами; 4. ті держави, які будуть вважатися за виплатні, можуть дістати торговельний кредит; 5. виміну долярових виплат переводити через Світовий Банк та Монетарний Фонд, що то їх ухвалено на конференції у Бретон Вудз.

Це лише різні можливости. Загально думають, що в початках таки треба буде переводити ці торговельні трансакції при помочи уряду через позички, гарантовані державами. Заграничні держави мають в Америці золота вартости яких 20 біліонів долярів, отже є чим ручити. Але на далеку мету підприємства будуть мусіти вкінци найти якусь незалежну дорогу забезпеки для себе.

Деякі американські фірми змісця плянують забезпечити себе інвестиціями в чужинних державах. Як приклад може послужити такий плян: підприємство Дженерал Електрик хоче помогти розбудувати електричну силу в державах Південної Америки. Вони побудують там свої будинки, з котрих будуть розділювати електричні матеріяли, як лямпи, мотори, та інші електричні уладження. Інсталяції будуть переводити місцеві фірми, котрі загарантують американській фірмі сплату в міру отримання заплат від місцевих відборців. Такусаму методу придумують для Південної Африки, Австралії, Нової Зеляндії, Індії та інших країв.

Американські сталеві компанії теж плянують побудувати свої доми у тих краях, в яких будуть вести інсталяції, в першу чергу на Близькому Сході і в Центральній Европі. Такі підприємці тяжкої промисловости плянують свій бизнес теж і в Советах і в Китаю і в повоєнній Европі. Для фармерських машин приготовляється великий збут в Скандинавії, у Франції, в Південній Африці та Південній Америці. Кожна частина світу потребує спеціяльної обслуги, а з тим іде потреба спеціяльного забезпечення платности для американських підприємств.

Це така праця, яка вимагає безупинної уваги й журби. Але без цього не можливий ніякий поступ. Зрештою без наражения [illegible] неможливо загалом вести бизнес.

Хто управлятиме город перемоги, одержить на це окрему пайку ґазоліни.

Бюро Контролі Цін подає до відома, що кождий власник авта, що управлятиме цього року город перемоги, одержить на доїзд до місця, де такий город буде находитися, окрему пайку ґазоліни. Подання на таку пайку ґазоліни можна буде робити до місцевого офісу пайкових рад, починаючи з днем 26. березня.

Основи, на яких огородник має право подаватися на окрему пайку ґазоліни, є такі самі як в минулих двох роках, з тим лиш застереженням, що город перемоги не має бути дальше, як 15 миль від хати, або від того місця, де огородник працює.

САН ФРАНСИСКО

I.

У цілому світі найславніше тепер імя міста Сан Франсиско. Пише один журнал: „Вісім людей будуть говорити в імени Америки про Сан Франсиско, одначе духово ми всі є делеґатами". Тесаме можуть сказати мешканці цих країв, що будуть заступлені на конференції у Сан Франсиско, яка зачинається 25. квітня 1945. р.

У щоденних ґазетах майже щодня читаємо новинки про приготовання до конференції, при чому згадується там про різні вулиці, будівлі, установи. Отже варт і кожному пересічному читачеви ґазети познайомитися з цим містом. Варт виробити собі погляд на нього та представити собі його перед очима. Є видані різні мапи, образки з видами міста, а крім цього є й описи.

У кожному домі можна найти мапу Злучених Держав Америки. Треба її розгорнути і подивитися на західне побережжя Америки, що притикає доТихого океану — „Пасифику". На цьому побережжю, отак десь по середині стейту Каліфорнія, є нарисований тупий ріг, що висувається з полудня на північ, а на цьому розі є приміщене місто Сан Франсиско. Ріг колись був злучений з другим рогом, що висувається з півночи, але оба роги тепер розділені від себе проливом води, званим „Ґолден Ґейт" — тобто „Золоті Ворота". Цими морськими воротами вливається морська вода в великий залив, званий „Сан Франсиско Бей". Отже виходить, що само місто є обляте з трьох сторін водою. З однієї сторони, тобто від вовного моря, не видко нічого, крім прегарного плеса синьо-зеленкуватої води. Через Золоті Ворота можна побачити північний ріг, а від недавна можна вже і перейти та переїхати до нього, бо понад Золоті Ворота побудовано довжезний міст в році 1938. Понад залив іде інший міст до Овкленд і в такий спосіб місто получене зі сушею на оба боки. Внаслідок цього збільшається і населення Сан Франциска до півтора міліона душ, хоч сам осередок міста, тобто ця дільниця, що лежить на кінці рога, нараховувала в 1940. році 635,000 душ.

Тому, що оба роги захищають залив від морської хуртовини, місто має незвичайно добре приміщення для кораблів, а пристань Сан Франсиско є одною з найбільших у світі. Від часу відкриття Панамського Каналу в 1914. р. пристань незвичайно розрослася. Це є головний порт для кораблів, що пливуть через Тихий океан.

З історії міста, заложеного в 1776. році, треба згадати за пожежу в 1849. році, яка знищила місто. Внаслідок наступних 4 пожеж розпаношилося в Сан Франсиско безправство, повстали банди кримінальників-грабіжників і треба було аж окремої орґанізації громадян під назвою „Виджилантес", щоб винищити злочин. Навіть управа міста була довший час підо впливом шайки, поки остаточно не прийшла до сили правильна громадська орґанізація.

Ще більший розголос, ніж оця управа міста, приніс Сан Франсискови провідник робітничого руху Денис Керні, який тероризував само місто і стейт Каліфорнію і мав прихильників в різних стейтах. Цей рух навіть названо „Керніїзмом" від його імени. У Сан Франсиско одна з головних улиць названа Керні Стріт.

Сан Фрасиско славне з великого землетрусу, який навістив це місто 18. квітня 1906. р. Внаслідок землетрусу попукали водопроводи, ґазові рури та канали. Пожежа, яка скоїлася внаслідок цього, тривала три дні і лишила місто купою звалищ. Амбітні мешканці міста рішили відбудувати його на нових основах і за три дні після катастрофи почалася робота над відбудовою. Тепер місто є прикрасою Західнього Побережжя.

Сан Франсиско, зогляду на своє положення, притягало здавна подорожних, письменників та мистців. Між іншими відвідав його англійський письменник Рудіярд Кіплінг двічи перед землетрусом. Кіплінґ, звісний зо свого сарказму, найшов у Сан Франсиско обильний матеріял для своїх творів. Тодішнє населення, яке містило в собі окремі дільниці для китайців, айришів, італіянів, німців та різних словянських ґруп, було предметом студій для Кіплінґа, котрий, як уродженець азійської Індії під пануванням Анґлії, набрав звички студіювати неанґлійські ґрупи, а своє знання їх вдачі довів до майстерства.

Для пізнання відносин в Америці, а зокрема відносин у Сан Франсиско, подамо тут у перекладі частину твору Кіплінґа, що вийшов під заголовком „Американські замітки".

В місцях, де продаються напитки, повинен бути вивішений урядовий цінник.

Від 16. квітня 1945 року в кождому місці, де продаються вироблювані з солоду напитки, такі як пиво, або алькогольні напитки, які покупці випивають на місці, мусітиме висіти урядовий цінник ОПА, на котрім будуть зазначені всі ціни за вище згадані напитки. Ця постанова вийшла з Бюра Контролі Цін. Вона відноситься не лиш до тих місць, де продаються самі напитки, але й до тих, де продають і харчі і напитки.

В місця, де продаються напитки буде доручено два цінники. На однім буде зазначена ціна пива, яке продається на місці фляшками і шклянками. На другім цінннику буде зазначена ціна 14 алькоголічних напитків, що є загально відомі, як „бар лікерс". Продавець мусить зазначити ціну кожного напитку, який він продає.

На обидвох цінниках буде зазначено число унцій, і то як в шклянці так і в фляшці, за яку продавець числить приписану урядом ціну. Колиж робить так званий „гайбол", то на цінннику буде зазначено, скільки унцій горілки повинно бути в „гайболі". — OBI.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Проф. Микола Чубатий

Нова большевицька Історія України

I.

В перших місяцях 1941 року видала Академія Наук Радянської України короткий курс Історії України опрацьований осібною ґрупою істориків під проводом „українця" тов. Бєлоусова керівника бриґади. Большевицька історія України, про яку я писав минулого року, перейшла всі законні цензурні власти в советській державі. Розділ про найновіший, советський, період історії України написав другий „українець" тов. І. М. Премисл'ер. Книжку переглянув на апробував Інститут Маркса-Енґельса та Леніна при Центральному Комітеті Комуністичної Партії Большевиків України. Він пустив її на друкарську машину переймаючи повну відповідальність, що в ній немає ніякої ереси проти засад віри та моральности російського комуністичного царства. Все видавалося обезпечене на десять спустів; книжка, видавалося, на роки може стати підручником для всіх правовірних комуністів в українській провінції червоної імперії. Та не так сталося, як гадалося.

Книжка була видана в перших місяцях 1941 в Києві, вже після „добровільного прилучення" Західної України, а навіть Північної Буковини та Бесарабії до Советського Союзу. Були це часи порозуміння Сталіна з Гітлером; на Англію, Америку та Францію дивилися тоді в Советах як на буржуазні держави, що спричиняють тільки імперіялістичні війни. Німеччина була тоді приязним сусідом, для якого приязни покасували в Москві посольства — польське, чеське. І навпаки Гітлер в Берліні покасував посольства Естонії, Лотви та Литви.

Сталін во время оно не брав за зле Гітлерови його націзму, подібно як й Гітлер не брав Сталінови за зле його комунізму та істнування Комінтерну. Не дивно проте, що в цій, здавалося, мурованій історії України помістили теж таку зворушуючу присягу тов. Сталіна на вірність ідеалам Леніна нести в світ комуністичну революцію при помочи Комуністичного Інтернаціоналу: „Покидаючи нас Товариш Ленін заповів нам вірність принципам Комуністичного Інтернаціоналу. Клянемося тобі товаришу Ленін, що ми не пошкодуємо свого життя для того, щоб зміцнювати та розширяти союз трудящих усього світу — Комуністичний Інтернаціонал!" Що за зворушлива та врочиста присяга товариша Сталіна, як її до останнього дня життя не сповняти.

В історії був один то другий камінчик в огород західних демократій. І хто сподівався, що за пару місяців ця історія України, написана так старанно бриґадою зреформованої вже та прочищеної від українських націоналістів академії та переглянена комуністичною інквізицією, стане за пару місяців пережитком: шкідливим для інтересів робучого люду.

Хто сподівався, що за пару місяців Гітлер стане фашистівською потворою, а західні демократи знов правдивими оборонцями свободи та демократії працюючих, а Комуністичний Інтернаціонал піде на склад враз з присягою товариша Сталіна „й життя свого не пошкодувати для Комуністичного Інтернаціоналу".

Не лишилося нічо інше як підібрати нову бриґаду істориків та писати нову історію України згідно зі засадами комуністичної діялектики, що в історичній науці є все то правдиве, що корисне для інтересів советської імперії. Колиж воно стає шкідливим, то стає теж неправдивим. Раз воно шкідливе та неправдиве, так треба не пожаліти стирти паперу, викинути її на смітник та сісти писати нову історію підхожу до іншої історичної правди приміненої до змінених політичних обставин держави пролетаріяту. Ось так і народилася нова історія України під заголовком: Нарис Історії України, Видавництво Академії Наук УРСР, 1942. Авторами нової історії є знов українці та росіяни: в редакційній колеґії, як виходилоб з призвищ, є один українець і два росіяни, з яких один (Ястребов навіть не є співавтором твору. На вигнанні в Уфі народилася нова книжка, що побачила світло дня прикінці 1942 та має 211 сторінок.

На цілій історії відбивається пятно часу, в якім вона написана. Це був час, коли Гітлер стояв аж під Кавказом та недалеко Москви, а ціла Україна найшлася була під націстичною окупацією. Загранична політика Советів вимагала розвязати Комінтерн, щоби приподобатися капіталістам та дістати від них Ленд-Ліз. Нутрішня політика вимагала примилюватися до українців, щоби були вірні Советам. А тих невірних, що не мали охоти вмирати за Сталіна та Москву, найкраще було охрестити прислужниками Гітлера. Того перед кількома місяцями зробити не було можна, бож Гітлер був тоді партнером Советів в порядкуванню Европи.

Були це вкінці часи, коли Совети в світі ставили на українську карту та коли то Олександер Корнійчук був заступником комісаря заграничних справ Советського Союзу. Тоді поетам позволяли писати справді гарні річи і повні сентименту до України. Як тревога, то до Бога. На Москву тоді найшла велика тревога, тому вона звернулася тоді й до України. Всі ці річи відбилися при складанню нової большевицької історії України з кінця 1942.

Коли йде про саму історію, то слід признати, що з виїмкою найновішого періоду вона написана приличніше ніж попередня та нагадує підхід до Московщини старих українських істориків перед Грушевським, які так само як автори нової большевицької історії України вважали київський період українсько-руської держави за спільний для українців, росіян та білорусинів. Відокремлення трьох східно-европейських націй припадає, по їх думці, щойно на 14—15 століття. Назву Україна стосується допервa від козацького періоду. В новій історії України виразно підкреслюється, що Совети це „багато - національна держава українців, росіян та білорусинів". Найти там можна такі приємні фрази для українського уха, як: „Великий український нарід живе, бореться і трудиться" та тим подібні. На означення москвичів історія постійно вживає назви „росіяне", а не „русскі", чим далеко корисніше відбиває від писанини американських комуністів та советофілів, які на означення росіян в українській мові вживають постійно назви „руські", чим впроваджують баламуцтво у відрізненню українців від москалів. Відомо прецінь, що ще й нині багато відсталих українців на означення своєї національности вживає теж назви „руський", „русин".

Нова історія України советського видання держиться одної тенденційної засади, а це доказувати, що український нарід все прагнув державної злуки з російським народом. Для переведення такого доказу автори не вагаються не тільки по свому насвітлювати історичні факти, але їх таки прямо перекручувати та фальшувати. Під тим оглядом немов визирає тревога Москви, щоб Україна таки не відірвалась від Советів.

Нова книжка має тільки 211 сторін, але поза підкресленою тенденцією дає такий багатий інформаційний матеріял про Україну та її минуле, що стає правдивим інформатором про найважніші справи з минулого України й то на підставі багатого матеріялу найновіших дослідів українських вчених по всіх краях України з усіх ділянок українського життя — з ґеоґрафії, археольоґії, мистецтва, музики, економіки, тощо. Нерідко аж жалко стає, чому підручник, що містить такі цінні інформації, зіпсули тенденціями біжучої політики Советського Союзу.

В останнім розділі про життя України під Советами помістили кілька уступів, що виясняють нам причини репресій проти українського національного життя під Советами перед теперішною війною. Ці подробиці були нам передше майже невідомі або відомі дуже неясно та загальниково. Йде тут про працю українських національних революційних організацій, що таки потрафили передістатися через китайський мур советського відокремлення та на Україні під Советами розвинути протиросійську революційну працю.

(Докінчення буде).

Генрі І. Кайзер, голова Комітету Збірки 150,000,000 тон приношеного одягу (зліва) і Натан Зайдман, голова Чужинецького Комітету і преси, закликають американський народ до збірки одягу для потерпівших жертв війни в Европі. Кайзер візвав усіх американців чужинецького роду приєднатися до кампанії і не лише збирати одяг, але і від себе треба дати що можливе. Народи в Европі знаходяться в дуже критичнім положенню. Міліони дітей потребують сорочок, черевиків і іншого одягу. Отже поспішайте тсі з допомогою.

По-Американськи

На прикінці 1944 року Американський Леґіон в Гуд Рівер, в стейті Ореґон, постановив зняти імена шіснацяти американських вояків японського походження з военного памятника. Цей вчинок викликав обурення серед поважнішої американської преси по цілій країні. Один з найбільш зворушливих протестів було висказано в редакційній статті ґазети „Ню Йорк Таймс". В статті оповідається історія одного з тих шіснацяти — Франка Т. Гашия:

„Японська зрада в Перл Гарбор вплинула на Гашия так само, як на інших американських патріотів. Це правда, його очі скісні, шкіра жовтого кольору, імя дивне. Але Гашия був американцем. Він зразу добровільно зголосився до армії. Той мент, коли він сказав батькові-японцеві про свій намір, певно був тяжким. Син пішов на фронт, батька відіслано до табору для японців.

„Як вояк, Гашия брав участь в боях в Кваджалейн, в Енівток, Лейти. На цьому останньому острові лежав він в малій долині під страшним японським обстрілом. Кулі сікли землю. Коло нього були забиті, ранені. Атаку стримано. Треба було дістати інформації про сили ворога. Командуючий старшина викликав добровольця на розвідку. Зголосився вояк Гашия. Він поліз вперед по траві. То повз при землі, то перебігав від одного прикриття до другого. Товариші ззаду бачили, як він спустився з горбка у долину. Потім побачили, як він впав. Підстрілив японський снайпер.

„Але вояк Гашия, хоч смертельно ранений, знає, що він неможе лежати. Його частина потребувала від нього інформації. Мусить дістатися назад. І ось він повзе, крівавлячись, з тої долини на горбок, ховаючись у траві, ріщу, назад до своїх. Він був при смерти, коли доповз до них. Він здав свій звіт, коли йому перевязували рану. А тоді — десь за місяць після того, як його імя було знято з военного памятника в Гуд Рівер, вояк Гашия помер.

„Можливо, Гашия так і не знав, що дома Леґіон обезчестив його імення. Можливо, що колись його останки перевезуть назад до цеї країни, аби поховати тут серед славних мерців".

Редакційна стаття в „Ню Йорк Таймсі" є прикладом того, як може вплинути публична опінія, висказана в пресі, чи організаціями, на направлення зробленої кривди. Наслідки можна бачити в заяві Національного Американського Леґіону, що має головну кватиру в Індіянаполисі. В заяві говориться, що відділ в Гуд Рівер, Пост ч. 22, погодився відновити імена японсько-американських вояків, які було рішено минулого грудня зняти з военного памятника. Буде вилучено тільки імя одного вояка, що недавно був безславно звільнений з армії.

Це є американський спосіб направлення заподіяної кривди. Гуд Рівер лежить у північно-західнім районі, де проти-японські настрої досить сильні. Тим більше належиться признання тому відділові за те, що не побоявся признати свою помилку.

Загальна Рада ФЛІС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

З супружого ювилею на загальні цілі.

У неділю 18. лютого заманили приятелі наших громадян Олексу Олексина і його дружину Катерину до церковної салі, а як вони туди зайшли, то побачили, що там повно людей, які прийшли відсвяткувати їхній 30-лтіній ювилей супружого пожиття. Ювиляти думали, що то їх запрошено на чуже весілля, а показалося, що то на їх власне. Серед оплесків засіли за стіл, прикрашений короваєм з барвінком.

Михайло Панків, як староста запросив обох священиків оо. Турхлу й Лискова засісти разом з весільними гостями і по переведенню молитви пішла весільна забава, переплітана промовами. Тому, що ювиляти це знані громадянські робітники, не бракло для них слів признання. Говорили оба священики, дальше колишній дружба Д. Коритко; предс. від 217 У. Н. С. М. Яцула; предс. братства св. О. Николая з Провидіння В. Вовк; предсідателька Пресв. Богородиці, від. 36. У. Н. С., Ева Геруля (в цім відділі ювилятка була довший час секретаркою і касіеркою); предс. від. Союзу Українок Америки пані Анна Хмиляк, а пані Марія Ходак з від. 36 передала дарунок для ювилятів. Предс. від. Золотого Хреста пані Марія Ходак візвала до збірки на місцевий орган молоді українського роду „Ді Адвокейт" і зібрала $18.60. Діти ювилятів а це Франко, Михайло, Настя, Марія й Петро висловили радість з приводу, що діждалися 30-літнього ювилею своїх родичів. Промовляла ще колишня дружка Анна Патиґа і аж тепер змогли ювиляти подякувати всім за таку несподіванку. Вони зложили дар на церкву, а крім цього запросили громаду на Службу Божу за небіжчиків вояків українського роду. Після відспівання національного гимну покінчено забаву.

Софія Гунька.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОДЯКА

Ми, нижче підписані, отсим складаємо подяку всім тим Особам і Організаціям, що в якийнебудь спосіб оказали нам своє співчуття в нашім горю з приводу втрати нашого дорогого Сина бл. п. ВАСИЛЯ, що поляг у бою на военнім побоєвищи в Бельґії. А особливо дякуємо У. Н. Союзови за скоре виплачення посмертної запомоги.

ІВАН і КАТЕРИНА ШМАНДИ
з Філядельфії, Па.

Дещо про вуглеводні

2)

Дешевша і легкостравна Пожива.

Що мучні страви, хліб, бараболя й каші дешевші від білковин (мяса, яєць, сира, риби) чи товщів, про це нема спору. Нераз дві-три печені бараболі й склянка квасного молока заспокоять голод, а яка їх ціна? Чи більше, як 20 центів? Коли би хто хотів заповнити жолудок добрим „стейком" то не знаю, чи доляра стане. Щодо стравности то бараболю може їсти й дитина й бабуня без зубів, де „стейк" лише чоловік зі здоровими зубами. Травлення вуглеводнів відбувається вже в устах при помочі слини й кінчиться в шлунку далеко скорше від травлення мяса. З тої причини говориться, що по бараболі чи каші чоловік скоро голодний, колиж по мясі ні. Звідси й твердження, що вуглеводні це легкостравна пожива, а з тим і добре джерело енергії й тепла, коли його потрібно скоро.

Білковини мають своє власне завдання, бо це вони доставляють матеріялу під будову й ріст тіла; тому коли споживається їх (яйця, сир, мясо, рибу) з різними макаронами, рижом, бараболею, хлібом і зеleниною, тоді білковини сповняють свою функцію, а вуглеводні свою, без непотрібної витрати для організму й нашої „кешені". Про це згадувала я обширно в статті про білковини, в 34. ч. „Свободи" з 16. лютого. Тому, що в Америці нарід назагал споживає багато хліба й мучних страв та каші — ведеться ще далі кампанія за те, щоби ці харчі мали якнайбільше складників, яких, на жаль, до великої міри позбавляє питлювання й теперішні процеси продукції.

Дещо про солодощі.

До вуглеводнів, як сказано, належить мід, цукор і різнорода солодощі. Є кілька родів меду, залежно від того, з якого квіту бджоли його збирають. Згадатиб от такі, як мід липовий, що дають у нас хорим на груди, міґ гречаний у недомаганнях шлунка, мід буряковий у недомаганнях нирок і інші. Є також кілька родів цукру, а це цукор кристальний, нам найбільше знаний, що продукують з буряків; цукор, що находиться в овочах і ярині й цукор молочний, у молоці. Після студій знавців, цукор молочний помагає в абсорбуванню вапняних солей. Отже вже сама природа сполучила в молоці вапняні соли й цукор, що організм поглинює найкраще разом. З тої причини, наприклад, лікарі приписують молочний цукор із вапняними солями для тих, що не можуть пити молоко. Коли ходить про стравність, чи поживну вартість то мід, цукор овочевий і яринний і цукор молочний, як цукри природні, перевищають цукор буряковий, або тростинний, продукований хемічно.

Цікаво, що ще яких пятьдесять літ тому цукор був рідкістю й держано його під ключем. Щойно, як в Німеччині почали продукувати цукор з буряків цей процес скоро принявся по інших краях, ціна цукру пішла вдолину й споживання цукру набрало великих розмірів. Сьогодні американці це найбільші на світі їдці цукру й солодощів. Хоч говориться, що цукор є частиною поживи, на жаль у багатьох випадках солодощі становлять чи не головну поживу. Обильне вужиткування солодких річей є шкідливе, бо раз спричинює подразнення обolонок травних органів, а по друге задоволяє голод і тому зменшує смак на дійсну страву.

Часто можна почути на радіо, чи вичитати в журналах багато мильних думок щодо „віджнвної плятформи" цукорків і чоколяд. Трапляються випадки, що вирібники солодощів додають до цукорків і чоколяди молоко, масло, оріхи й цим здобувають собі право розголошувати різні прикмети товару. От як наприклад: „Цукорки це щось більше як джерело поживи — це будівничий моралі, причинок до втіхи життя". Та це можна дослівно зрозуміти, але й зовсім мильно, коли іде про дійсну поживну вартість товару. Правдою є, що цукри, як вуглеводні, можна уважати за джерело „скорої енергії", але вже лінше для нашого організму, коли цим джерелом буде мучна страва, що попри крохмаль має обєм і ще інші віджнвні складники. Цукорок, чи морожене, по добрім обіді не шкодить, але перед обідом — чи замісць обіду — певно добра не приносять.

Після травлення організм зуживає вуглеводні, скільки сили й тепла йому потрібно, а решту складає в печінці, в мускулах, або перемінює в товщ, як резерву, щоби зужити, коли зайде потреба.

Того ні автомобіль, ні паровіз ні жадна на світі машина сама для себе не зробить. Чиж не кращою й більше складною є наша власна машина — наше тіло? Коби ми лиш її ближче пізнали й навчилися бути добрими інжинірами, щоби нею верховодити вміло через довге, щасливе життя.

Марія Л. Семенцина.

WHEN the tanker Virginia was struck by enemy torpedoes and exploded, Mike Kuzma, seaman, suffered severe burns in the blazing gasoline. He ignored his hurts, however, when he saw two shipmates worse off. He succeeded in towing both men out of the flaming area and supporting them until picked up by a rescue crew. Kuzma was awarded a Merchant Marine Distinguished Service Medal. Hundreds of thousands of dollars in War Bonds must be sold to replace that tanker and the fuel.

U. S. Treasury Department

Старинний римський історик про бунти римських леґіонів

1)

Римську Імперію, впродовж шістьох століт володарку старого світу, створили й удержували: великий політичний хист провідної верстви, найвища за всі старинні віки воєнна техніка, хоробрість леґіонів. Це загально відоме. Не так загально відоме, що напр. парти, нумідійці, ібери, ґермани, кельти, даки, кавказькі племена, — перевищали римське військо хоробрістю — і всеж у війнах майже завжди були биті. Були биті **також...** буком римського центуріона (по модерному кажучи — сержантом): В леґіонах панувала нелюдська дисципліна і за леда дурницю центуріони затовкали леґіонерів буками до півсмерти. Леґіонери боялися своїх начальників гірше, як ворога. Це разом з вищою воєнною штукою давало перемоги над „варварами"...

Нові часи знають смертельно небезпечну крізу різних армій. Подібні крізи переходили часом і непереможні римські леґіони і все їх перебували, — як довго в леґіонах служила більшість родовитих римлян.

Римський історик Публій Корнелій Тацит так описує в Анналах бунт римських леґіонів:

....„Коли спалахнув бунт серед паннонських леґіонів, не було до того ніякої особливої причини, хіба зміна цісаря, що давала нагоду до заколотів... Три леґіони стояли кошем... під проводом Юлія Блеза, що на вістку про кінець Авґуста і прихід Тиберія припинив, чи по причині жалоби, чи на знак радости, звичайні вправи. То був початок нещастя; вояки зачали розпускатися, жити в незгоді, прислухуватися до балачок щонайгіршого шумовиння, вкінці бажали своєвільности й дармування та відпекувалися від усякої карности й трудів. Був в обозі якийсь Порценній, колишній проводир платних оплескувачів у театрі, опісля простий вояка, нахабний горлань, що... навчився юдити на зборах. Маючи діло з недосвідченими... додавав їм поволі принуки в нічних розмовах, або під вечір, коли порядні вояки порозходяться, гуртував усяких щонайгірших людців.

....„Коли вже назагал були готові і коли знайшлися ще інші помічники до ворохобні, кидав запити немов би в промові на зборах до воящтва: „Чому на зразок невільників коритеся малій кількості центуріонів, а ще меншій трибунів?... мусимо старітися впродовж трицяти, або сорока літ служби і здебільшого стати каліками внаслідок ран... А якщо хтось лишиться при житті, то ще тягнуть його на другий кінець світу, де під назвою земель одержить мочаристі млаки, або гористі пустарі. Чейже військова служба сама собою тяжка, непоплатна; десять асів*) на день, оце ціна за душу й тіло; з того має кожен заплатити собі одежу, зброю, намети, відкупитися від жорстокости центуріонів, здобути собі звільнення від службових робіт. Але — на Геракля! — побої і рани, люті зими, дошкульні літа, жорстока війна, безплодний мир, це вічно одно й те саме. Нема іншої ради, як поступати на службу на точних умовинах: один денар (16 асів) платні на день; по шістнацяти літах о с т а т о ч н е звільнення..."

„Юрба притакувала криками і розярювалася різними речами: одні з докором показували знаки побоїв, інші сивий волос, а найбільше здерту одежу й напівголе тіло.

„.... надійшов Блез... й красномовно заявив їм, що „Не шляхом бунту й заколотів мають бажання воящтва доходити до відома цісаря: ні наші батьки, ані ви самі не вдавалися до божественного Авґуста з такими нечуваними домаганнями... чомуж — всупереч звичаєві, послуху, всупереч усвяченим законам покірливости — лагодитеся вжити насильства? Ви повинні тільки вибрати своїх заступників і в моїй присутності передати їм припоручення".

(Кінець буде).

*) Ас — староримська мідяна монета, вартости приблизно 5 центів.

ТАРЗАН, ч. 1151. Магія узурпатора.

Як літак осів на землі, націстичний офіцир поздоровив Торвальда: „Як наслідувач Тарзана, ви зробили добре".

Торвальд крикнув до чорних: „Дивіться! На мій приказ люди подорожують небом у череві великої птиці".

Ця демонстрація чарівної сили ще більше піддала чорних у владу узурпатора.

„Ми вертаємося до Берліна", сказав офіцир. „Скоро прибудуть літаки з припасами для схоронища фірера".